

ИНФОРМИРАНост НА ЛЕКАРИТЕ ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА И ЗЪБОТЕХНИЦИТЕ В ГР. ВАРНА ОТНОСНО УПОТРЕБАТА НА ВИДОВЕТЕ СИСТЕМИ ЗА ОТЛИВАНЕ НА РАБОТНИ МОДЕЛИ

Св. Пенева, С. Тончева

AWARENESS AMONG THE DENTAL MEDICINE DOCTORS AND THE DENTAL TECHNICIANS IN VARNA OF THE USE OF THE TYPES OF SYSTEMS FOR MOULDING OF WORKING MODELS

Sv. Peneva, S. Toncheva

Резюме. Работният модел е прототип на зъбните редици и меките тъкани в устната кухина. Той трябва да отразява точно онези информационни данни, които позволяват безупречното, идентично пресъздаване на ситуацията от протезното поле на пациента. Целта на проучването е да се установи информираността относно употребата на видовете системи за отливане на работни модели на лекарите по дентална медицина и зъботехниците в гр. Варна. Обект на изследване са 63 лекари по дентална медицина и 17 зъботехници в гр. Варна. Това са повече от 10% от действащите лекари по дентална медицина и зъботехници в гр. Варна през настоящата 2015 год. Анализът на резултатите навежда към следните по-важни изводи: информираността и на двете групи респонденти относно употребата на видовете системи не е много добра. Има необходимост от по-задълбочено обучение на студентите по дентална медицина и зъботехника по време на базовото им образование по тези теми.

Summary. The working model is a prototype of the tooth rows and the soft tissues in the oral cavity. It needs to present correctly the informational data which allows the flawless, identical recreation of the state of the patient's denture field. The aim of the research is to determine the awareness of the use of the types of systems for moulding of working models among the dental medicine doctors and the dental technicians in Varna. Subject of this research are 63 dental medicine doctors and 17 dental technicians in Varna. This is more than 10% of the practising dental medicine doctors and dental technicians in Varna in 2015. The analysis of the results draws the following more important conclusions: The awareness of both of the groups of respondents in regard to the use of the types of systems is not very high. There is a need of more thorough training of the students of dental medicine and dental technology during their core training in these fields.

Key words: working models, systems for moulding of working models, dental medicine doctors, dental technicians, research

Въведение

Процесът на създаване на една зъбопротезна конструкция се състои от редуващи се клинични и лабораторни етапи. Знанията на лекарите по дентална медицина и зъботехниците за различните видове системи за отливане на работни модели са необходими, за да могат да бъдат ефективно прилагани в съвместната им практика.

Работният модел е прототип на зъбните редици и меките тъкани в устната кухина. Изработва се от твърди материали (гипс, епоксидна смола, твърди силикони и др.) на базата на отпечатък с еластичен отпечатъчен материал. Той трябва да отразява точно онези информационни данни, които позволяват безупречното, идентично пресъздаване на ситуацията от протезното поле на пациента. Лабораторната изработка изисква изключителна прецизност и майсторство за постигане на точност и висок естетичен ефект [1, 2]. За да бъдат изпълнени високите претенции, предявявани към работните модели, са разработени различни видове системи, защото моделът представлява важно звено в процеса на създаване на протетичната конструкция (Фигура 1).

Фигура 1. Изображение на елементите на системата Opti-base-Modell-system (dentona)

Употребата на системи за отливане на работни модели предполага по-голяма устойчивост по отношение на хоризонталното преместване на подвижните пълчета. Съществува надежден контрол на добрата позиция на зъбното пълче [5].

Някои системи позволяват директно изпълване на отпечатъка с моделен материал и едновременно фиксиране на частична горна и долна челюст, без необходимост от оклузални регистри. Могат да се имитират движенията – протрузия и латеротрузия (Фигура 2).

Фигура 2. Intercuspidator за секторен и цялостен отпечатък

Голяма част от системите са съвместими една с друга [3, 4]. Те са инвестиция, която има своята възвръщаемост, защото качественият работен модел е важна предпоставка за оптималното изпълнение на всяка зъбопротезна конструкция.

Целта е да се проучи информираността на лекарите по дентална медицина и зъботехниците в гр. Варна относно употребата на видовете системи за отливане на работни модели.

Материал и методи

За да постигнем целта на нашето изследване, използвахме социологически метод. Обект на изследване са 63 лекари по дентална медицина и 17 зъботехници от гр. Варна. Това са повече от 10% от действащите лекари по дентална медицина (10.3%) и зъботехници (13.4%) в гр. Варна през настоящата 2015 г. Според нас този факт осигурява добра представителност на извадката и получените резултати ще

имат статистическа значимост. Проучването е проведено през месеците януари и февруари, 2015 г.

Резултати и обсъждане

В настоящия доклад се отчита мнението на лекари по дентална медицина и зъботехници относно:

- ▶ професионалният им стаж;
- ▶ водещите фактори за избор на дадена система;
- ▶ източниците на информация за видовете системи;
- ▶ най-честите неудобства, които създават системите;
- ▶ употребата на системи, съобразно клиничния случай.

Средно лекарите по дентална медицина имат стаж от 14 г.±12 г., а зъботехниците – 13.6 г.±11 г. Това показва, че изследваните специалисти имат достатъчно опит в професията, за да дадат адекватна оценка на използваните от тях системи за отливане на работни модели за изработване на зъбопротезните конструкции.

Анализът на мнението на изследваните специалисти не показва съществена разлика по отношение на водещите фактори при избора на система за отливане на работните модели (Фигура 3).

Фигура 3. Мнение на лекарите по дентална медицина и зъботехниците за водещите фактори за избор на система

Въпреки липсата на съществена разлика (Фигура 3) се вижда, че при зъботехниците водещите фактори при избора на система за отливане на работни модели са комплексни – вид, материал и срок за изработване на конструкциите (35.3%), докато при лекарите по дентална медицина, водещи са само видът и материалът, от който ще бъде изработена конструкцията (33.3%).

Фигура 4. Източници на информация за видовете системи

От гледна точка на източниците на информация за системите за отливане на работни модели е намерена съществена разлика между лекарите по дентална медицина и зъ-

ботехниците ($p < 0.05$), като основен източник на информация при лекарите са денталните депа (72.7%), които са комбинирани и с други източници. Зъботехниците, от друга страна, си набавят информация в най-висок процент от техните колеги (58.8%), като допълнително събират информация и от други места (Фигура 4).

Основното неудобство, което възниква при употребата на системите е разширяването на фугата при многократното повтаряне на цикъла поставяне–изваждане и при двете групи специалисти (Фигура 5).

Фигура 5. Неудобства, създавани от системите за отливане на работни модели, според лекарите по дентална медицина и зъботехниците

Най-използваната система при отливането на работните модели за различните видове зъбопротезни конструкции е Dentona, която е предпочитана от 70.5% от зъботехниците (Фигура 1). Тази система е използвана като универсална при изработването на различните видове конструкции. Нейното широко приложение в практиката се дължи на лесната работа със системата, бързото изработване на модела и приемливата цена.

Проведеното проучване и установените резултати ни насочват към следните **изводи**:

1. Информираността и на двете групи респонденти относно употребата на видовете системи не е много добра, като се използва основно по един източник на информация и от двете групи.

2. Резултатите показват пропуски в системата на обучение, тъй като много малък процент от изследваните лица са посочили, че имат необходимата информация от времето на тяхното обучение, като има и такива, които посочват, че не са запознати със системите.

3. Факторът при избора на определена система не е един, а е на лице комбинация от фактори – вид, материал и срок за изработване на конструкцията. Това прави предпочитани системите с универсален характер, т.е. да могат да се изработват модели за всички видове зъбопротезни конструкции.

Основната препоръка, която може да бъде отправена е по отношение на повишаване на информираността на специалистите в две посоки. Едната посока е предвиждане на допълнителни часове в учебните програми, а другата е чрез организирането на курсове за следдипломно обучение на вече завършилите специалисти.

Библиография

1. Попов Н., М. Абаджиев, и сътр., Зъбопротезна имплантология, 2012
2. Попов Н., М. Абаджиев, Ръководство по зъбопр. импл. Мегакром, 2009
3. Deuffer, Sylvia. Duo-Caps-ein geschlossenes Magnet-Split-Cast-System-Dental-Labor, XLVII, Heft 2/99
4. Rapis N, Michalakakis K, Hirayama H., Optical behavior of current ceramic systems. Int J. Periodontics Restorative Dent. 2006.
5. Richardson D, Sanchez R, Baker P, Haug S; Positional accuracy of four die tray systems; J Prosthet Dent 1991;66:39-45

Автори

Светлана Пенева – УНС „Зъботехник“, Медицински колеж, Варна, бул. „Цар Освободител“ 84, email: svetlana_penewa@abv.bg
Соня Тончева – Катедра „Здравни грижи“, ФОЗ